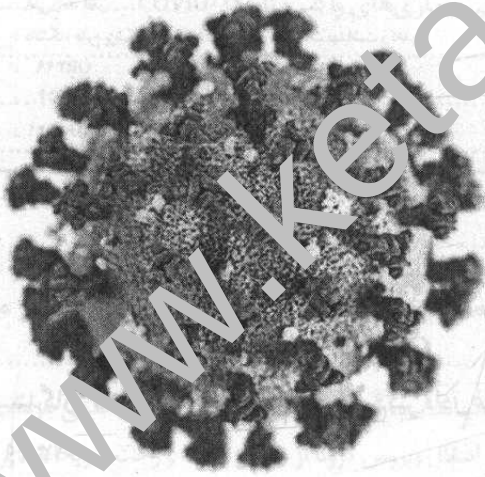

مرکز تحقیقات بهداشت و تغذیه
دانشگاه علوم پزشکی بقیة الله

بهداشت محیط و COVID-19

نویسندگان

دکتر حسین معصوم بیگی

دکتر قادر غنی زاده

اعضای هیات علمی گروه مهندسی بهداشت محیط
دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... (عج)

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

سرشناسه	: معصوم بیگی حسین، ۱۳۲۵
عنوان و نام پدیدآورنده	: بهداشت محیط و COVID-۱۹ / نویسندگان حسین معصوم بیگی، قادر غنی زاده.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، مرکز تحقیقات بهداشت و تغذیه. ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص؛ نمودار
شابک	: ۹۶۴-۲۵۶۱-۶۹-۸-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: عفونتهای کروناویروس
موضوع	: Coronavirus Infectious
موضوع	: کرونا ویروس - پیشگیری
موضوع	: Coronavirus - Prevention
موضوع	: کرونا ویروس - درمان
موضوع	: Coronavirus - Treatment
موضوع	: بهداشت محیط
موضوع	: Environmental Health
شناسه افزوده	: غنی زاده، قادر
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، مرکز تحقیقات بهداشت و تغذیه
رده بندی کنگره	: QR۳۱۹
رده بندی دیویی	: ۵۶۱.۵۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۶۳۰۲۱

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی
بقیه الله (عج)

بهداشت محیط و COVID-۱۹

نویسندگان: دکتر حسین معصوم بیگی / دکتر قادر غنی زاده

چاپ اول: ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۶۱-۶۹-۸

طراح جلد: مهندس مهدی جنیدی

تلفن: ۰۹۱۲۱۲۰۱۱۱۹

قیمت: ۲۰۰۰۰۰۰ ریال

تمام حقوق این کتاب برای نویسندگان محفوظ است.

فهرست مطالب

۷	پیش‌نوشتار
۱۰	مقدمه
۱۷	فصل اول: کلیات
۱۷	چالش‌های بهداشت محیطی ایران در دوره همه‌گیری COVID-۱۹
۳۰	روش‌های انتقال ویروس کرونا
۳۳	مراحل کنترل همه‌گیری بیماری‌های واگیر مثل COVID-۱۹
۳۴	کاهش تماس
۳۵	پیگیری تماس
۳۵	قرنطینه
۳۶	بیماریابی
۳۶	جداسازی
۳۷	فصل دوم: دستورالعمل‌های پیشگیری از انتقال ویروس کرونا در مراکز درمانی
۳۷	مقدمه
۳۸	دستورالعمل مدیریت پسماند بیماران COVID-۱۹ در مراکز بهداشتی درمانی
۴۳	دستورالعمل پیشگیری از انتقال ویروس کرونا از طریق البسه و رخت و لباسهای مراکز درمانی
۴۹	دستورالعمل پیشگیری از انتقال ویروس کرونا در بخش‌های تصویربرداری پزشکی
۵۷	دستورالعمل گندزدایی وسایط نقلیه مخصوص انتقال بیماران و اجساد مبتلایان به COVID-۱۹
۶۱	دستورالعمل بهداشتی مدیریت اجساد ناشی از بیماری کرونا
۶۵	دستورالعمل بازگشایی مراکز دندانپزشکی در دوره همه‌گیری بیماری COVID-۱۹
۷۲	دستورالعمل مدیریت فاضلاب‌های آلوده به ویروس کرونا
۷۶	دستورالعمل شستشو و گندزدایی مراکز درمانی و مراقبتی بیماران کرونایی در زمان بازگشت به فعالیت عادی
۸۲	رهنمودی بر مصرف هیپوکلریت سدیم (وایتکس یا آب ژاول) جهت ضد عفونی دست‌ها

فصل سوم: دستورالعمل‌های پیشگیری از انتقال ویروس کرونا در مرکز مراقبت‌های بعد	۸۳
از درمان	۸۳
دستورالعمل گندزدایی مراکز مراقبت‌های بعد از درمان بیماران کرونایی (نقاهتگاه)	۹۴
دستورالعمل خود مراقبتی کارکنان مرکز مراقبت‌های بعد از درمان در مقابله با ویروس کرونا	۹۷
فصل چهارم: دستورالعمل‌های پیشگیری از انتقال ویروس کرونا در سایر مراکز اداری و	۹۷
خدماتی	۹۷
دستورالعمل مدیریت بهینه مصرف آب همزمان با رعایت بهداشت در دوره همه‌گیری بیماری	۱۰۳
COVID-۱۹	۱۰۸
دستورالعمل رد مراقبتی بهداشتی در مقابله موثر با ویروس کرونا	۱۱۸
دستورالعمل پیشگیری از انتقال و کنترل ویروس کرونا در فرودگاه‌ها و هواپیماها	۱۲۹
دستورالعمل پیشگیری از انتقال و کنترل ویروس کرونا در آشپزخانه‌ها و کترینگ‌ها	۱۳۶
دستورالعمل پیشگیری از انتقال و کنترل ویروس کرونا در اماکن عمومی (خوابگاه‌ها، مهمانسراها)	۱۴۱
راهنمای غیر ضروری بودن	۱۴۷
دستورالعمل برگزاری جلسات حضوری	۱۵۵
منابع	
واژه‌نامه (GLOSSARY)	

پیش‌نویس

سلامت و امنیت از جمله نعمت‌های ضروری برای بقاء و زندگی اجتماعی انسان‌ها در جوامع بشری است. از سال ۱۴۰۰ پیش توسط ائمه معصومین علیهم‌السلام بسیار مورد توجه بوده است. هم‌زمان با رشد و توسعه بهداشت و درمان در جوامع مختلف نشان می‌دهد که جوامع و اجتماعات با پیرباز با بیماری‌های مختلف از جمله بیماری‌های واگیردار نظیر وبا، حصبه و آنفلوآنزا و بیماری‌های غیر واگیردار از جمله فشار خون بالا، بیماری‌های قلبی-عروقی و کلیوی درگیر شده است. در دوره اجتماعی شدن انسان‌ها روند رشد بیماری‌های واگیردار و نرخ مرگ و میر ناشی از آن‌ها چنان زیاد بود که در سی‌امین مجمع جهانی بهداشت در سال ۱۹۷۸ در آلمان آلمانینند بهداشت و پیشگیری برای نجات جوامع از آسیب‌های ناشی از بیماری‌های واگیردار، غیر واگیردار تدوین شد. این سند ماندگار که توسعه بهداشت عمومی را بصورت بسیط و جامع در دنیا تحت تاثیر قرار داد، با پیدایش بیماری‌های غیرواگیردار از جمله بیماری‌های تصلب سراین و بالا رفتن نرخ مرگ و میر ناشی از آن‌ها و توسعه فن‌آوری‌های نظام سلامت در بخش درمان و تشخیص‌دهی کم‌رنگ شد. در سال‌های اخیر بازپدید و نوپیدید برخی بیماری‌ها نظیر سارس، مرس، ابولا، آنفلوآنزا و اخیراً بیماری COVID-19 به عنوان همه‌گیری قرن ۲۱ نشان داد که هنوز سند تنظیم شده در آلمان‌ها و اصول اولیه مراقبت‌های بهداشتی بهترین اصول و راهکار برای حفظ و

ارتقاء سلامت جوامع بوده و بهتر است توسعه اصول بهداشتی- درمانی در چاقوب این سند مهم مورد توجه قرار گیرد.

در اواخر سال ۲۰۱۹ آغاز و جهان گیر شدن بیماری COVID-۱۹ و توسعه آن تا بیش از چهارمیلیون مبتلا و سیصد هزار فوتی (تا زمان نگارش این کتاب) در جهان و تاثیر بر تمام ارکان فعالیت های اجتماعی و اقتصادی موبد این واقعیت و ضرورت توجه به اصول هشتگانه مراقبت های اولیه بهداشتی است. به طوری که بعد از سال ها، این بیماری و عامل انتشار آن، سیاستگذاران و سیاستگزاران نظام سلامت را ملزم به برقراری قرنطینه- فاصله گذاری اجتماعی- کرد.

از مشکلات مهم در کنترل و پیشگیری برخی بیماری های واگیردار نظیر COVID-۱۹ می توان به فقدان واکسن، مکانیسم درمانی مشخص برای آن اشاره کرد که عدم شناخت دقیق از مخزن عامل بیماری، مکانیسم های انتقال آن به طور دقیق، بر پیچیده تر شدن کنترل همه گیری ناشی از آن افزوده و شاید این ویژگی ها سبب شد که جوامع مجددا ملزم به بازنگری سیاست های ظاهرا توسعه یافته اصول بهداشتی- درمانی خود گردند، زیرا در اوایل آغاز همه گیری بیماری COVID-۱۹ عدم توجه به اصول اولیه بهداشت عمومی و بهداشت محیط، سبب خسارت های جبران ناپذیر بر جوامع شد. تاب آوری نظام سلامت اغلب کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه را علی رغم دستیابی به فن آوری های نوین درمانی با چالش جدی و تاب آوری شکننده مواجه کرد. شرایط گسترش همگیری و جهان گیر شدن و روند کنترل آن، نشان داد که بازگشت به اصول اولیه بهداشتی و الزامی کردن آن در فعالیت های اجتماعی، اقتصادی و ... ابزاری موثر است که توانست اغلب جوامع را از پیامد های ناشی از این بیماری نجات دهد. بر این اساس در تمام کشورها ضروری است که رویکردهای نظام سلامت، علی رغم دستیابی به فن آوری های نوین و روز آمد مورد بازنگری و اصول بهداشتی به عنوان اصول اولیه، پایدار، بهره ور، اثربخش و عادلانه مورد حمایت قرار گیرد و سپس برنامه های درمانی در آن به عنوان پشتوانه و حمایت کننده در برنامه ریزی تصمیم گیرندگان و سیاستگذاران نظام خدمات بهداشتی، درمانی مورد توجه قرار گیرد. در غیر این صورت هر گونه فن آوری های نوین درمانی نخواهد توانست در برابر موج همه گیری ها، تاب آوری داشته

و پاسخ مناسب و محافظت کننده برای سلامت انسان‌های دردمند ارانه و از آلام و آسیب پذیری‌های اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی آن بکاهد.

مجموعه حاضر به عنوان یک منبع مناسب در زمینه بیماری COVID-19 است که در آن اصول بهداشت عمومی با تاکید بر اصول بهداشت محیط، به عنوان اصولی از مراقبت‌های اولیه بهداشتی برای کنترل بیماری COVID-19، مورد توجه قرار گرفته است.

مولفین این اثر امیدوار هستند که این مجموعه در بخش‌های مختلف کشوری و لشکری مورد توجه سیاستگذاران و سیاستگزاران نظام‌های بهداشت و درمان قرار گیرد تا کمکی هرچند که چک در حفظ و ارتقاء بهداشت جوامع بنماید. از آنجائی که هیچ اثر عاری از ایراد نیست نویسندگان برخود لازم می‌دانند از پیشنهادات ارزشمند اساتید، خبرگان، کارشناسان حوزه‌های اجرایی و دانشجویان عرصه‌های مختلف علوم پزشکی و بهداشتی استقبال و در چاپ دوم مورد توجه قرار دهند.

دکتر حسین معصوم بیگی
دانشیار مهندسی بهداشت محیط

دکتر فرحنا رده
استاد مهندسی بهداشت محیط

www.ketaboo.ir